

846312943

Kanceliarija
GAUTA

2009-08-17 Nr. R1-3791

VYRIAUSYBĖS ATSTOVO KLAIPĖDOS APSKRITYJE TARNYBA

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
direktoriui Aloyzui Každailevičiui

Kopija
Klaipėdos miesto savivaldybės merui
Rimantui Taraškevičiui

TEIKIMAS

DĖL KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIAUS 2009-08-04 ĮSAKYMO NR. AD1-1326 „DĖL VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS PIRMINĖS TEISINĖS PAGALBOS TEIKIMO“ PANAIKINIMO

2009-08-17 Nr. (5.1)-TR-170

Vykdydama Klaipėdos miesto savivaldybės administracinę priežiūrą nustaciau, kad savivaldybės Administracijos direktorius 2009-08-04 išlicido įsakymą Nr. AD1-1326 „Dėl valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimo“ (toliau – Įsakymas). Šiuo įsakymu, atsižvelgiant į tai, kad valstybės biudžeto specialiosios dotacijos lėšos, numatytos pirminės teisinės pagalbos funkcijai vykdyti 2009 m. išnaudotos, nuo 2009-08-03 Klaipėdos miesto savivaldybėje nutraukiamas pirminės teisinės pagalbos teikimas.

[vertinusi Įsakymo teisėtumą nustaciau, kad jis prieštarauja šioms įstatymų teisės normoms:

1. Įsakymas prieštarauja Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 29 punkto ir Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis.

Šios įstatyminės teisės normos nustato, kad valstybės garantuojama pirminė teisinė pagalba yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija (Vietos savivaldos įstatymo 7 str. 29 p.), kurią privalo organizuoti ir (ar) teikti savivaldybės institucija (Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 8 str. 1 d. 1 p.).

Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad savivaldybės, įgyvendindamos valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) funkcijas, turi įstatymų nustatyta sprendimų priėmimų laisvę. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tokia sprendimų priėmimo laisvė nėra absoliuti.

Pažymėtina tai, kad nei Vietos savivaldos įstatymo, nei Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatos nesuteikia teisės savivaldybės institucijoms priimti sprendimus dėl valstybinės (perduotos savivaldybėms) funkcijos - pirminė teisinė pagalba, teikimo nutraukimo.

2. Įsakymas prieštarauja Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 1 punktui, įtvirtinančiam tiesioginę ir asmeninę savivaldybės administracijos direktoriaus atsakomybę už įstatymų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais.

Tai, kad pirminės teisinės pagalbos teikimas yra savivaldybės administracijos direktoriaus kompetencijos klausimas patvirtina Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 15 straipsnio 1 ir 2 dalys. Šios teisės normos nustato, kad asmenys, norintys gauti pirminę teisinę pagalbą, turi teisę kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją; pirminė teisinė pagalba turi būti

Valstybės biudžetinė įstaiga
Danės g. 17, 92117 Klaipėda

Tel. (8 46) 31 29 43
Faks. (8 46) 31 29 43
el. p. VATklaipeda@lrvk.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188742328

846312943

suteikta iš karto, kai asmuo kreipiasi į savivaldybės vykdomąją instituciją; jeigu nėra galimybės iš karto suteikti pirminę teisinę pagalbą, pareiškėjui pranešama apie priėmimo laiką, kuris turi būti ne vėlesnis kaip 5 dienos nuo kreipimosi dienos.

Savivaldybės Administracijos direktoriui išleidus Įsakymą dėl priminės teisinės pagalbos nutraukimo, Savivaldybėje nebeužtikrinamas Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo ir Savivaldybės gyventojų teisės gauti pirminę teisinę pagalbą įgyvendinimas.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad pirminę teisinę pagalbą savivaldybė gali teikti savivaldybės administracijos tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, arba advokatai (advokatų profesinės bendrijos), arba viešosios įstaigos, su kuriais savivaldybė yra sudariusi sutartį. Konkretų pirminės teisinės pagalbos teikimo būdą savivaldybė pasirenka atsižvelgdama į pirminės teisinės pagalbos kokybę, efektyvumą ir ekonomiškumą. Tokiu būdu savivaldybės Administracijos direktorius, įvertinęs pirminės teisinės pagalbos teikimui skiriamų valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšų dydį (70 400 Lt) bei atsižvelgdamas į pirminės teisinės pagalbos kokybę, efektyvumą ir ekonomiškumą privalėjo pasirinkti tokį pirminės teisinės pagalbos teikimo būdą, kuris leistų užtikrinti valstybinės (perduotos savivaldybėms) funkcijos vykdymą, o tuo pačiu ir tinkamą Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo įgyvendinimą.

Analizuojama situacija dėl pirminės teisinės pagalbos Klaipėdos miesto savivaldybėje teikimo leidžia daryti išvadą, kad savivaldybės Administracijos direktorius, būdamas atsakingas už šios pagalbos teikimą, pažeidė Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 15 straipsnio 3 dalį, nes pasirinkdamas teisinės pagalbos teikimo būdą, nevertino jo ekonomiškumo.

Pažymėtina ir tai, kad pagal Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 3 straipsnio 2 punktą, valstybės garantuojama teisinė pagalba teikiama remiantis, be kita ko, valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimo ekonomiškumo principu.

3. Įsakymas prieštarauja Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1,3,4 punktuose įtvirtintiems įstatymo viršenybės, proporcingumo ir nepiktnaudžiavimo valdžia principams.

Įstatymo viršenybės principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti Viešojo administravimo įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais.

Savivaldybės administracijos direktoriaus Įsakymas, kuriuo nutraukiamas pirminės teisinės pagalbos teikimas, pažeidžia įstatymų viršenybės principą, kadangi, tokių įgaliojimų savivaldybės Administracijos direktoriui įstatymai nesuteikia, be to ir Įsakymas nėra pagrįstas įstatymais.

Proporcingumo principas reiškia, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus.

Šio principo pažeidimas pasireiškia tuo, kad savivaldybės Administracijos direktorius, būdamas viešojo administravimo subjektu ir privalėdamas laikytis Viešojo administravimo įstatymo reikalavimų, išleido Įsakymą, kuriuo įteisinamas sprendimas nutraukti pirminės teisinės pagalbos teikimą. Toks administracinis sprendimas neatitinka būtinų ir pagrįstų administravimo tikslų, kuriuos nustato Viešojo administravimo įstatymo 1 straipsnis. Jame teigiama, kad šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.

Nepiktnaudžiavimo valdžia principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatytų tikslų.

Šio principo pažeidimas pasireiškia tuo, kad savivaldybės Administracijos direktorius Įsakymą dėl pirminės teisinės pagalbos suteikimo išleido neturėdamas įstatymo nustatyta tvarka suteiktų tokio pobūdžio įgaliojimų. Be to jis priėmė administracinį sprendimą, siekdamas įstatymui prieštaraujančio tikslo – nutraukti pirminės teisinės pagalbos teikimą, kai tuo tarpu Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas reikalauja ją teikti.

846312943

4. Įsakymas neatitinka Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų, keliamų individualiam administraciniam aktui. Pagal viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio 1 dalį, individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas, be kita ko, teisės aktų normomis.

Pažymėtina tai, kad įsakymas yra grindžiamas netinkamomis teisės normomis.

Įsakyme nurodoma, kad jis grindžiamas Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 1 ir 5 punktais.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 1 punktas nustato savivaldybės Administracijos direktoriaus pareigą tiesiogiai ir asmeniškai atsakyti už įstatymų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje jo kompetencijai priskirtais klausimais. Analizuojamu atveju direktorius privalo įgyvendinti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo reikalavimus, susijusius su pirminės teisinės pagalbos teikimu, tačiau savivaldybės Administracijos direktorius, priešingai nei reikalauja įstatymas, savo įsakymu nusprendžia nutraukti pirminės teisinės pagalbos teikimą.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 5 punktas nustato savivaldybės Administracijos direktoriaus pareigą savivaldybės tarybos nustatyta tvarka administruoti savivaldybės biudžeto asignavimus ir kitus piniginius išteklius, organizuoti savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsakyti už savivaldybės ūkinę ir finansinę veiklą.

Tokie savivaldybės Administracijos direktoriaus įgaliojimai, nesuteikia jam teisinio pagrindo savo įsakymu nuspręsti nebevykdyti įstatymu Savivaldybei priskirtos funkcijos – teikti pirminę teisinę pagalbą.

Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 5 punkto teisės norma, be kita ko, įpareigoja Direktorių organizuoti savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsakyti už savivaldybės ūkinę ir finansinę veiklą. Vykdydamas šią teisės normą Savivaldybės administracijos direktorius privalo ne nutraukti pirminės teisinės pagalbos teikimą, bet užtikrinti jos teikimą, pasirinkdamas šios paslaugos ekonomiškiausią teikimo būdą ir tuo pačiu ekonomiškiausią valstybės specialiosios tikslinės dotacijos šiai funkcijai vykdyti panaudojimą.

5. Įsakymu pažeidžiamas viešasis interesas. Pažeidimas pasireiškia tuo, kad savivaldybės Administracijos direktorius, išleisdamas įsakymą, nutraukiantį pirminės teisinės pagalbos teikimą, pažeidė Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, įtvirtinančią valdžios įstaigų pareigą tarnauti žmonėms. Pažeidus šią Konstitucijoje įtvirtintą pamatinę visuomenės vertybę, pažeidžiama ir asmenų teisė kreiptis į Klaipėdos miesto savivaldybę dėl pirminės teisinės pagalbos ir šią pagalbą gauti. Pirminė teisinė pagalba objektyviai yra reikšminga, reikalinga ir vertinga asmenims, kurie dėl jos kreipiasi.

Įvertinusi išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasi Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, s i ū l a u :

1. Per savaitę nuo teikimo gavimo dienos svarstyti Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2009-08-04 įsakymo Nr.AD1-1326 „Dėl valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimo“ panaikinimo klausimą.

2. Apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo dienos.

Atkreipti savivaldybės Administracijos direktoriaus dėmesį į tai, kad kiekvienam asmeniui, kuris kreipiasi į Jus dėl pirminės teisinės pagalbos, ši pagalba privalo būti teikiama Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nustatytais terminais ir būdais.

Atkreipti Mero dėmesį į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 4 straipsnio 9 dalį, meras artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje su šiuo reikalavimu turi supažindinti tarybos narius.

Vyriausybės atstovė

Kristina Vintilaitė